

Op de bres voor vogels en groen ...

95 jaar Haagse Vogelbescherming 1925 – 2020

Hans Elders en Foeke Zeilstra

Colofon

Tekst	Hans Elders en Foeke Zeilstra
Vogelavonturen	Foeke Zeilstra
Foto's	Adri de Groot, Boudewijn Schreiner, Caroline Walta e.a.
Vormgeving	Germaine Pasmans
Druk	Pasmans, Den Haag
Datum uitgave	november 2020

Op de bres voor vogels en groen ...

95 jaar Haagse Vogelbescherming
1925 – 2020

Hans Elders
Foeke Zeilstra

95 jaar Haagse Vogelbescherming 1925 - 2020

We gaan even terug in de tijd. Het idee dat natuur bescherming verdient, ontstond aan het eind van de 19^e eeuw. De industrialisatie, de ontginning van 'woeste gronden', de uitbreiding van de steden, de aanleg van spoorlijnen en wegen kwamen in hoog tempo op gang. Dat alles ging ten koste van de natuur. De eerste natuurbeschermers vormden een bont gezelschap van kunstenaars, zakenlieden, onderwijzers en biologen. Ze maakten zich grote zorgen en brachten gebieden in kaart die moesten worden beschermd tegen 'menselijke invloeden'. Bekende namen uit die tijd waren Van Eeden, Heimans, Thijsse en Van Tienhoven. Al snel ontstond de behoefte aan meer samenwerking. Dat leidde in 1899 tot de oprichting van de Vereniging tot Bescherming van Vogels. In 1901 volgde de Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging en in 1905 werd de voorloper van het huidige Natuurmonumenten opgericht.

In 's-Gravenhage heerste in die jaren bij een aantal vogelbeschermers onvrede met de koers van de landelijke organisatie die nu bekend is als Vogelbescherming Nederland. Twistpunt was o.a. het in kooitjes houden van wildzang. Onze voorgangers wezen dat ten stelligste af. Het was Wouter Tolsma – een Fries 'om utens' die werkte op het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen – die op 23 september 1925 de 'Vereniging voor Vogelbescherming 's-Gravenhage en omstreken' oprichtte. Deze werd bekend als de Haagse Vogelbescherming, afgekort de HVB.

De geschiedenis van de HVB vanaf 1925 is prachtig beschreven in het jubileumboek dat vanwege het 90-jarige bestaan van de HVB verscheen. Dat boek is nog lang niet verouderd. Het is een van de redenen om ter gelegenheid van de 95-ste verjaardag van de HVB met een meer bescheiden uitgave te komen. Niet dat we vinden dat er in de jaren 2015 – 2020 niets is bereikt. Integendeel, er is hard gewerkt aan de reorganisatie van vogelopvang De Wulp, het op orde krijgen van onze verenigingsfinanciën, het verbeteren van de interne organisatie en van de externe communicatie. Maar deze inspanningen zijn naar ons idee al goed beschreven in de Jaarverslagen.

Het bestuur van de HVB presenteert u hierbij dan ook een wat luchtiger uitgave ter gelegenheid van ons 95-jarig bestaan. In dit boekje vindt u een beschrijving van de werkzaamheden van de HVB anno 2020, maar ook veel foto's en een aantal lichtvoetige vogelverhalen die op de Facebookpagina's van de HVB zijn verschenen.

Tot slot: wij hadden ons het jubileumjaar anders voorgesteld. Maar de realiteit maakte het laten doorgaan van feestelijke activiteiten onverantwoord. Het virus dat de ziekte COVID-19 veroorzaakt, ontregelt onze samenleving. Wij zien met veel verlangen uit naar betere tijden.

's-Gravenhage, 23 september 2020

Namens het bestuur van de Haagse Vogelbescherming,

Hans Elders,
voorzitter

De Haagse Vogelbescherming anno nu ...

De Haagse Vogelbescherming is anno 2020 een vitale 90-er die fier en zelfbewust op weg is naar de 100. Met meer dan 1000 leden komen we op voor de belangen van vogels in onze regio.

Het doel van de Haagse Vogelbescherming is volgens de statuten het volgende:

'De vereniging stelt zich ten doel de bescherming van in het wild levende vogels en de bescherming van hun leefgebieden op het grondgebied behorend tot de huidige gemeenten 's-Gravenhage, Westland, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Voorschoten, Wassenaar en Pijnacker-Nootdorp'.

Hoe krijgt deze doelstelling vorm?

Directe beschermingsactiviteiten zijn onder andere:

- het onderhouden van elf vogelrustgebieden in Den Haag e.o.;
- het bij extreme weersomstandigheden verzorgen van wintervoeding;
- het opvangen van gewonde of zieke vogels in vogelopvang De Wulp.

Indirecte beschermingsactiviteiten in de regio Den Haag, zoals:

- het uitbrengen van adviezen en het opstellen van bezwaarschriften als de natuur in het geding is;
- het starten van procedures als er sprake is van onwettige praktijken met betrekking tot de avifauna;
- het uitbrengen van inventarisatierapporten m.b.t. de vogelstand in onze regio;
- samenwerking met gelijkgerichte organisaties;
- het geven van informatie en voorlichting in brede kring via ons kwartaalblad, jaarverslag, de website, folders en sociale media; cursussen vogelherkenning en broedvogelinventarisatie;
- het organiseren van excursies en lezingen.

Veldwerk

De Commissie Veldwerk zorgt voor:

- het vogelvriendelijk inrichten en beheren van de vogelrustgebieden;
- het plaatsen, onderhouden en controleren van nestkasten;
- het doen inventariseren van de vogelstand in onze regio;
- de opleiding van vogelwachters.

Vogelrustgebieden

Al tientallen jaren beheert de Haagse Vogelbescherming vogelrustgebieden. Het oudste werd in al 1927 gesticht. De meeste zijn omheinde, verborgen gelegen stukken terrein in de parken. Over de manier waarop het terrein wordt beheerd, vindt regelmatig afstemming plaats met de gemeente Den Haag. Op dit moment zijn er elf vogelrustgebieden in beheer.

De HVB-vogelrustgebieden zijn:

1. Dr. Abraham Schierbeektuin
2. Eilandjes Meer en Bos
3. André van der Laantuin
4. Ockenburgh
5. Eendenkooi
6. Gravin van Bylandt
7. Henk van Dongen
8. Marlot
9. Het Litoraal
10. Overvoorde
11. Vredenoord

De broedvogelstand in deze stiltegebieden wordt jaarlijks nauwkeurig geïnventariseerd.

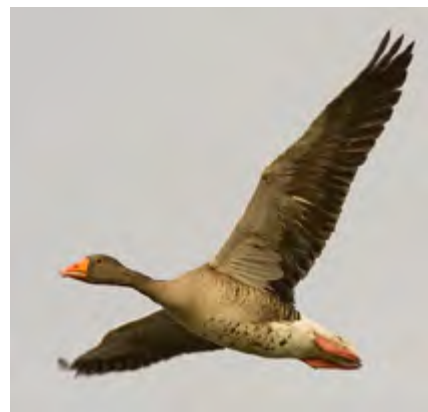
Inventarisatierapporten

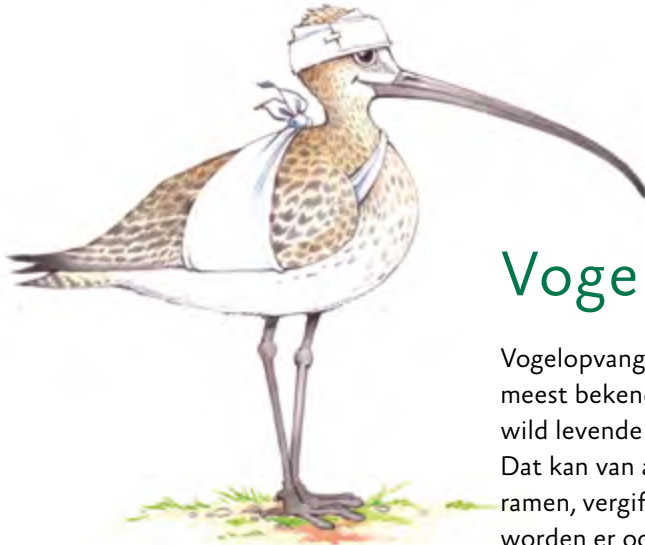
Het inventarisatierapport 2019 is afgerond in augustus 2020. De hele kuststrook – van Monster tot de Wassenare Slag – en heel wat parken en vogelrustgebieden in onze regio zijn volgens de BMP-methode geïnventariseerd.

Al sinds de jaren 50/60 inventariseren onze vogelwachters de broedvogelstand in de groengebieden in de regio. Jarenlang zijn de uitkomsten in de jaarverslagen van de HVB opgenomen. Medio jaren 80 ontstond de behoefte aan een uitgave waarin alle resultaten waren gebundeld. Het was de geboorte van het huidige Inventarisatierapport. Het rapport over het jaar 2019 is al weer de 33-ste uitgave op rij. Het wordt toegezonden aan collega-natuurorganisaties, gemeentelijke instanties en organisaties als DUNEA. Veel HVB-leden spannen zich in voor de jaarlijkse trekvogeltelling. Deze wordt gecoördineerd door de Vogelwerkgroep Den Haag. De miljoenen vogels die langs onze kust richting Afrika trekken, worden vanaf een aantal hoge duinen geteld.

Alles bij elkaar worden in de regio Den Haag meer dan 350 vogelsoorten waargenomen. De gegevens worden gedeeld met SOVON Vogelonderzoek Nederland. Ze vormen de basis voor het natuurbeleid en -beheer in Nederland. Belangrijk initiatief van SOVON was de start van het MUS-project in 2007. MUS staat voor Meetnet Urbane Soorten. Het doel van het MUS-project is meer inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de aantallen stadsvogels. De HVB is vanaf 2010 nauw bij dit project betrokken. De MUS-coördinator voor onze regio is lid van de HVB.

De inventarisatie- en MUS-rapporten zijn te vinden op www.haagsevogels.nl, de website van de Haagse Vogelbescherming.

Vogelopvang De Wulp

Vogelopvang De Wulp aan de Heliotrooplaan is voor veel Hagenaars de meest bekende activiteit van de HVB. Onze vogelopvang verzorgt in het wild levende vogels die door menselijk toedoen in problemen zijn gekomen. Dat kan van alles zijn: het verkeer, katten en honden, visdraad of -haakjes, ramen, vergif en mishandeling. Omdat De Wulp tevens een kustopvang is, worden er ook veel zeevogels naar toe gebracht. Ook van buiten onze regio.

In 1953 is de HVB al begonnen met een 'vogelasiel'. In de eerste jaren werden er enkele duizenden vogels per jaar verzorgd bij particulieren thuis. Vogelopvang De Wulp bestaat in de huidige vorm sinds 1987. Het is uitgegroeid tot een professioneel vogelhospitaal waar jaarlijks meer dan 10.000 vogels worden opgevangen. Rond de 65% van de slachtoffers herstelt en kan na behandeling terug worden gezet in de natuur.

De vogelopvang is ook de meest kostbare activiteit van de Haagse Vogelbescherming. Dankzij giften en legaten kunnen we De Wulp overeind houden. Drie betaalde, professionele vogelverzorgers en vele tientallen onbetaalde vrijwilligers zijn er actief. Zij verzorgen de gewonde of zieke vogels. En er wordt natuurlijk niet gediscrimineerd! Of het nu gaat om het piepkleine winterkoninkje of de imposante knobbelzwaan, een koolmees

of een zeldzame soort, iedere vogel krijgt een deskundige en liefdevolle behandeling. Ook door de dierenambulance of particulieren gebrachte vleermuizen, eekhoorns en andere in het wild levende dieren kunnen rekenen op een eerste opvang. Zoals gezegd, het overgrote deel van de vogels wordt na behandeling vrijgelaten in de natuur. Door de toegenomen deskundigheid, zorg en medicatie is dat percentage tegenwoordig heel wat hoger dan 70 jaar geleden.

Duizenden mensen volgen de avonturen van Vogelopvang De Wulp via de berichten, filmpjes en foto's op Facebook.

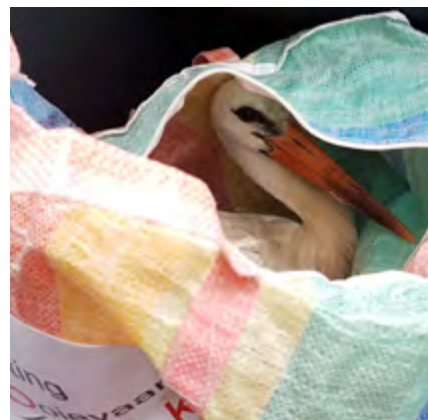
Het ooievaarsringproject

De ooievaar is, na een dieptepunt zo'n vijftig jaar geleden, dankzij fokprogramma's in buitenstations weer goed vertegenwoordigd in Nederland. Langzamerhand verbeterde de situatie voor de ooievaar en hebben we ook in de regio Den Haag weer een gezonde populatie.

Om meer over ooievaars te weten te komen, wordt een deel van de ooievaarsjongen geringd als de jongen ongeveer vijf weken oud zijn. Nadat de jongen geringd zijn, worden ze teruggeplaatst in het nest en keren de ouders terug om hun ouderlijke plicht te vervullen. In het ringproject wordt nauw samengewerkt met landeigenaren, woningbouwcorporaties, de brandweer en de gemeentelijke groendiensten.

De coördinatie voor onze regio berust bij vrijwilligers van de Haagse Vogelbescherming die haar activiteiten afstemt met de Stichting Ooievaars Research en Knowhow, kortweg STORK.

Excursies in de Haagse regio

Wereldrecordhouder vogels kijken binnen één jaar is Arjan Dwarshuis. Tijdens zijn wereldreis in 2016 zag hij in 40 landen 6852 soorten vogels. Hij gaf onze stad een groot compliment toen hij stelde: *'Den Haag is de beste grote stad om vogels te spotten! Honderden soorten zijn hier te vinden.'* Arjan is afkomstig uit Den Haag en hij kent de Haagse regio op zijn duimpje.

HVB-excursies worden georganiseerd door de CEL, de Commissie Excursies en Lezingen. De CEL slaagt er ieder jaar weer in een interessant programma samen te stellen. Dat geldt voor zowel de excursies als de lezingen. Het gaat om tientallen per jaar met uiteenlopende vogelbestemmingen en – wat de lezingen betreft – om interessante gastsprekers.

Als je van vogels houdt, ben je als inwoner van Den Haag bevoorrecht. In onze open duingebieden, het Westduinpark, delen van Solleveld, de Waalsdorpervlakte en Meijndel broeden zo'n 80 vogelsoorten. In parken als Arendsdorp-Oostduin, Sorghvliet, Ockenburg en Clingendael broeden ruim 60 soorten. In stadsparken zoals Westbroekpark, Zuiderpark, De Uithof, Madestein en het Wilhelminapark in Rijswijk komen ruim 50 vogelsoorten voor. Verder zijn er rond Den Haag leefgebieden van weide- en watervogels onder handbereik. De kuststrook kent weer zijn heel eigen soorten. In het najaar – de vogeltrek begint al in augustus – zijn er in onze duinen talrijke bijzondere 'gasten' te zien.

Kwartaalblad De Wulp

Het verenigingsblad wordt vier keer per jaar uitgegeven en bevat informatieve artikelen over de vogels en hun leefomgeving in onze regio. De oplage bedraagt 1100 exemplaren en het magazine wordt toegestuurd aan HVB-leden en relaties van de HVB. Het blad is in 1970 van start gegaan als een zes bladzijden tellende, gestencilde uitgave. Op dit moment is de gemiddelde omvang zo'n 36 pagina's en verschijnt De Wulp in kleur. HVB-leden en gastauteurs schrijven bijdragen over de vogelstand in de Haagse regio.

Cursussen

In het voorjaar wordt voor leden een cursus vogelherkenning gegeven en in het najaar een cursus over vogeltrek. Voor actieve leden – of zij die dat willen worden – is er de cursus vogelwachter. Er wordt aandacht besteed aan het onderscheiden van verschillende vogelgeluiden en aan de door SOVON ontwikkelde Broedvogel Monitor Project-telmethode, kortweg de BMP. Het is de gestandaardiseerde methode die wordt gebruikt bij het inventariseren van broedvogels in de groengebieden in de regio Den Haag.

Folders

Een serie folders wordt voortdurend geüpdatet. Of het nu gaat om meeuwen op het dak, wintervoeding, het plaatsen van nestkasten, de HVB maakt er folders of factsheets over. Ze zijn beschikbaar in druk, maar kunnen ook digitaal worden geraadpleegd op de website van de HVB www.haagsevogels.nl.

Websites en Facebook

Op de websites vindt u veel informatie over de HVB. Of het nu gaat om jaarverslagen, rapporten, bijzondere waarnemingen, excursieprogramma's, factsheets of edities van ons kwartaalblad De Wulp, u vindt het op

www.haagsevogels.nl

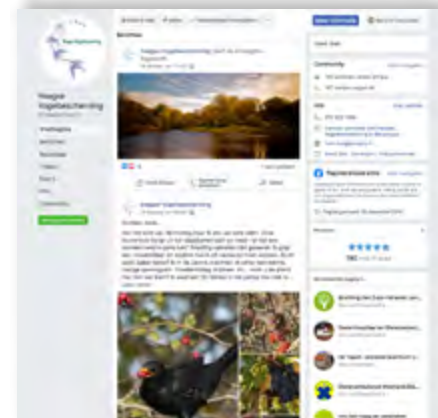
Onze vogelopvang De Wulp is met drie betaalde krachten, tientallen vrijwilligers en meer dan 10.000 opgevangen vogels per jaar een belangrijk onderdeel van de HVB. Informatie vindt u op

www.vogelopvangdewulp.nl.

Wilt u de HVB volgen op Facebook?

Dat kan via <https://www.facebook.com/HaagseVogels> en via <https://www.facebook.com/vogelopvangdewulp/>

De pagina's tellen een groeiend aantal bezoekers en vaste volgers.

Een terugblik van het bestuur op de periode 2016 - 2020

In de afgelopen 95 jaar zijn er twaalf verschillende voorzitters geweest. Hun bestuurstermijnen varieerden van één tot 46 jaar. U kunt ze terugvinden in de jubileumboeken. De HVB besturen is geen gemakkelijke rol. De voormalige burgemeester van Den Haag, Jozias van Aartsen, noemde de Haagse Vogelbescherming ooit *'een club voor eigenzinnige leden.'* En dat klopt. De liefde voor vogels is wat ons verbindt, maar het eigenzinnige liegt er niet om. Zoals ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is, heeft ieder bestuur op zijn eigen manier invulling gegeven aan zijn taak. Al met al is er veel bereikt.

Het eigenzinnige kan - zeker als het sterke persoonlijkheden betreft - snel leiden tot felle discussies die, al helemaal als ze een persoonlijk karakter krijgen, zorgen voor spanningen in de vereniging. Het huidige bestuur vindt dit soort onrust ongewenst. De vogels trekken zich er gelukkig niets van aan, maar spanningen en irritaties zijn slecht voor de sfeer en dus voor de motivatie van de leden. En als het enthousiasme uit een vrijwilligersorganisatie wegvloeit, is de vitaliteit en daarmee de toekomst, in gevaar.

Dit bestuur, dat medio 2016 aantrad, heeft ingezet op twee sporen. Het eerste was het borgen van de continuïteit van de werkzaamheden van de commissies en van de vogelopvang. Parallel daaraan was een belangrijk aandachtspunt het herstel van de goede verhoudingen binnen de vereniging en met de vrijwilligers van de vogelopvang. Populair gezegd wilden we *'rust in de tent'*. Meer harmonie en minder energieverlies door onderlinge wrijving. Meer positieve energie.

Of we daarin zijn geslaagd, moeten de leden natuurlijk bepalen. Maar in alle bescheidenheid – goed kan namelijk altijd beter – zijn we niet ontevreden over de gang van zaken binnen de HVB. Betekent dit dat we nu kunnen uitblazen? Nee, zeker niet! De bespaarde energie willen en moeten we volop richten op onze kerntaak: het beschermen van en de zorg vóór de in het wild levende vogels in de Haagse regio.

Op naar de 100 ...

Als we vooruit kijken, zien we in de verte onze 100-ste verjaardag opdoemen. Nog een paar jaar wachten, maar over 15 Wulpen, dus in september 2025, is het zover. We gaan ervan uit dat we het 100-jarig bestaan heel wat uitbundiger kunnen vieren dan onze 95-ste verjaardag in 2020.

's-Gravenhage, 23 september 2020,

*Hans Elders, Jeroen Melcherts, Rob de Jong,
Frits Ijzendoorn, Rogier Mos en John Woudstra.*

Wetenswaardigheden

Subsidie?

Nee, helaas. De Haagse Vogelbescherming ontvangt geen subsidie voor haar werk en is grotendeels afhankelijk van de contributies en giften van leden. De HVB is een non-profit organisatie met ANBI-status, dat wil zeggen dat giften en legaten in aanmerking komen voor belastingaftrek. Dankzij de vele HVB-vrijwilligers zijn de kosten van de meeste vogelbeschermingsactiviteiten bescheiden. Met vogelopvang De Wulp – waar meer dan 10.000 gewonde of zieke vogels per jaar professioneel worden behandeld – zijn de grootste uitgaven gemoeid. Deze worden gedekt door de vrijgevigheid van leden en niet-leden die al het werk van dit vogelhospitaal mogelijk maken door schenkingen, legaten en erfstellingen.

Ledental

In 1973 waren er 2.472 leden. Het waren de jaren waarin natuurbescherming 'in' was en veel organisaties zijn opgericht. In 1993 was het ledental van de HVB teruggelopen tot 1.600. In het jaar 2000 telde de HVB nog 1.341 leden en in 2013 zakte het aantal onder de 1.000. Gelukkig stabiliseert het ledental sindsdien. In de afgelopen jaren is er gelukkig sprake van een bescheiden groei tot boven de 1000 leden. Vogelen is weer in!

Nestkasten voor hollenbroeders

De HVB levert een flinke serie nestkasten voor 15 soorten vogels. We gebruiken FSC grenen van 18 mm dik om een goed geïsoleerde kast te maken. In de lente en zomer blijft de nestkast koel en in de winter biedt ze beschutting tegen de kou. Het dak is van milieuvriendelijk, onverwoestbaar uv-gestabiliseerd gerecycled plastic. De ophanging bestaat uit een aluminium lat die niet weg kan rotten. Zie onze website www.haagsevogels.nl.

Haagse Vogelbescherming

www.haagsevogels.nl

info@haagsevogels.nl

telefoon: 070 323 15 68

IBAN NL 12 INGB 0003 5861 85

Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag

<https://www.facebook.com/HaagseVogels/>

Ledenadministratie HVB

telefoon: 070 352 29 40

hvbledenadm@gmail.com

IBAN NL 49 INGB 0000 2752 00

Vogelopvang De Wulp

Heliotrooplaan 15

2555 MA Den Haag

telefoon: 070 323 15 68

www.vogelopvangdewulp.nl

info@vogelopvangdewulp.nl

IBAN: NL 83 INGB 0005 0926 75

<https://nl-nl.facebook.com/vogelopvangdewulp/>

